U. B. BERGEN
1611.16
Ms. 1568 Ih 4

- F R A M.-
Mandag, 13. mars 1944.

A n d e l i g b a l a n s e.

Påkjenningen har vært sterk hos oss lenge nå, vår nervekraft er tappet gjennom snart fire år, så det er ikke noe rart om sinnslikevekten til tider kan bli noe labil. Det er forståelig, men det er uheldig, og vi må motarbeide det.

Svingningene er særlig utpregede når det gjelder stemninger av optimisme og pessimisme omkring krigsbegivenhetene, ikke når det gjelder utfallet, for det har det aldri vært tvil om, men når det gjelder spørsmålet om krigens varighet. Vi husker den eksalterte begeistring i høst da Italia kapitulerte, og hvordan folk hang med hodet noen dager senere - fordi tyskerne påstod at de hadde kastet amerikanerne på sjøen ved Salnerno! Slikt har vi sett flere ganger. Etter et par stimulerende frontbegivenheter er folk innstillet på at det hele er slutt om to-tre måneder, men går det så 14 dager uten særlig oppsiktsvekkende hendelser, ser de plutselig ingen ende på elendigheten.

Etter den store stemning før jul (Tehran, Berlin-bombingen, invasjonsryktene!) er det nå igjen en del mennesker som går omkring og tuter oss ørene fulle med pessimistiske antagelser om krigens varighet. Det er for en stor del de samme folk som i høst svor på at Tyskland var ferdig før jul. Nå rokker de betydningsfullt på hodet: det er nok ikke slutt i år!

Vi etterlyser en virkelig fornuftsmessig begrunnelse for denne deprimerte (og deprimerende!) innstilling. Russerne kan hver eneste uke innregistrere betydelige seire, bombingen av Tyskland har nådd stadig nye høydepunkter, i Italia er flere tyske divisjoner bundet. Og opprettelsen av den annen front, den veldige operasjon som skal gi Tyskland nådestøtet, står utvilsomt for døren - det viktigste er ikke om den kommer et par måneder før eller senere, men vissheten om at når den går av stabelen, er den så godt forberedt at intet vesentlig klikker og at sluttfasen blir så kort som mulig. Da er tempo løsenet, både av hensyn til den militære utvikling og av hensyn til de okkuperte land.

Men når situasjonen er slik, er det ganske absurd at mange mennesker går rundt med tryble miner og plutselig har fått det for seg at det ikke blir slutt i år. De kan ikke gi noen rasjonell begrunnelse for det. Det fins nemlig ingen, tvert imot. Det hele er et rent stemningsspørsmål, - hos de fleste sikkert en mer eller mindre ubevisst reaksjon etter høyspente forventninger de selv og ingen annen har ansvaret for. Men folk burde nå ha lært å beherske sine stemninger, både når de er sangvinske og når de er deprimerte. Hjemmefronten er ikke tjent med slike ukontrollerte, hemningsløse svingninger. Vi har bruk for stø kurs og balanserte folk. Vi har holdt hodet klart og motet oppe gjennom de alvorligste kriser ute og hjemme, gjennom de svarteste dager og år. Skal vi nå, når seiren selv ut fra en meget nøktern vurdering er i sikte, plutselig hengi oss til svartsyn og matlei pessimisme?

Snakket om de endeløse krigsperspektiver i dag er uvettig og ansvarsløs tale, og den er direkte skadelig. Vår våpenløse kamp må suge kraft ikke av noen overspent optimisme, som bare gir bakslag, men av en jevn, tillitsfull stemning av håp og tro, basert på kjennsgjerningene. Vi må ha balanse i sinnet, ikke la oss rive

med av stemningsbølger i retning av den ene eller den annen ytterlighet. Er det noen som ikke kan beherske sine følelsesbestemte svingninger, så får de iallfall gjøre hjemmefronten den tjeneste å holde dem for seg selv. Deres skvalder - uten saklig grunnlag - kan svekke moralen i vår våpenløse, men kjempende armé, tære på kampvilje og handlekraft, lamme aksjonsviljen og undergrave standhaftigheten. Det er et billig krav at de holder munn mens andre slåss.

- F.-

NEDERLAND i tiden umiddelbart etter våpenstillstanden.

Den nederlandske regjering i London har i høst løftet litt på sløret for sine etterkrigsplaner. Når landet er befridd, vil det bli erklært unntagelses- og beleiringstilstand, og administrasjonen vil bli overtatt av de nederlandske militære styrkene som nå er under utdannelse i Storbritannia. Når ordenen er gjenopprettet, vil dronning Wilhelmina vende tilbake til landet og vil så snart som mulig oppfordre statsministeren og den sittende regjering til å sørge for at en ny regjering blir dannet. Skjønt noen medlemmer av den nåværende regjering kan komme til å bli utnevnt på ny, vil den nye regjering i hovedsaken bli sammensatt av personer som har oppholdt seg i heimlandet i okkupasjonstiden.

De nederlandske ledere i Storbritannia, som skal få i oppdrag å gjennomføre den militære unntagelsestilstand, har allerede tatt skritt til å forberede samarbeide med pålitelige folk tilhørende den del av administrasjonen som er blitt sittende i Nederland. Forberedelsene til unntagelsestilstanden pågår med stor grundighet, og hver eneste mann som er til rådighet, blir forsøkt plasert der hvor han vil gjøre best fyldest for seg. Marinefolk vil overta havner og flåtebaser, og ingeniører vil ta kontrollen med nødvendige offentlige funksjoner som gass, elektrisitetsforsyning, m.v.. Instruksjonskurser i offentlig administrasjon blir holdt for nederlenderne i den utstrekning de kan være borte fra sitt vanlige arbeid i Storbritannia.

Regjeringen vil tydeligvis sette alt inn på å unngå forvirring i den vanskelige overgangstiden, som uunngåelig vil komme, når tyskernes og quislingenes regime bryter sammen.

TIL ETTERTANKE: Den danske dikterprest Kaj Munk hadde de siste år gjort nyttårsgudstjenesten til en ganske særlig høytid i sin lille kirke. Prekenen var utarbeidet med spesiell omhu og kirken var vakkert pyntet. I år var ikke kirken pyntet som vanlig og da gudstjenesten skulle begynne, kom Kaj Munk iført ytterfrakk frem i kirkegangen og meddelte at han ikke fant anledning til noen nyttårsgudstjeneste da de velsituerte i sognet hadde stillet sine hester og vogner til tyskernes tjeneste for befestningsarbeider. Hadde det vært småfolk som hadde latt seg lokke av de tyske tilbud, sa han, kunne jeg forstått det, men det er umulig nu. Hvis man er redd for å delta åpent i kampen, er det minste man kan forlange at folk holder seg passive. - Slik talte Kaj Munk til sine sognebarn. Hans ord burde vekke til ettertanke mange som gjerne vil regnes som "gode jøssinger".

TYSKERNE bygger til det siste. På Eggemoene, mellom Adal og Randsfjord, skal der nå ryddiggjøres et område på 3000 mål til en ny flyplass. En hel del verdifull skog går fløyten. Også ved Haslemoen på Flisabanen skal der anlegges en svær flyplass. 3000 mann er i sving der. Tyskerne kommer ikke til å bygge opp Kjeller flyplass med bygningene der etter de voldsomme skadene plassen fikk etter det amerikansk-engelske besøket i høst.

RUSSLAND: Under den nye russiske offensiv på den sørlige del av Østfronten har den røde arme hatt flere gjennombrudd i de tyske linjer. Tyskerne presses nå på bred front tilbake mot jernbanen Odessa - Warsjava. I uken ble byen St.Konstantinov inntatt av den røde hær, og de russiske styrker står nå knapt 20 km fra Proskurov. Det har i de siste dagene rast heftige kamper i og ved Tarnopol. I Ukraina er tyskerne drevet ut av byen Uman. Tilbaketrekningen gikk så fort at de hverken fikk tid til å evakuere eller ødelegge sine depoter. En regner med at tyskerne har tapt 60.000 mann under kampene her. - Den røde arme jager stadig videre, og den har drevet 14 tyske divisjoner på flukt. 6 av disse etterlot seg alt sitt utstyr som ble erobret av russerne. - Også vest for Krivoi Rog, langs elven Ingul, er foretatt et sovjetrussisk gjennombrudd på en 30-60 km dyp og 160 km bred front. Tyskerne hadde her 8000 falne og det ble tatt 1000 fanger under et 4 dagers slag. - Lenger sør står russerne nå knapt 30 km fra Nikolaev.

DEN RUSSISKE KOMMISJON som undersøker de tyske krigsforbrytelser har erklært at 2 millioner russiske borgere, deriblant krigsfanger, er blitt myrdet. Ved erobringen av Kiev i høst ble det funnet dokumenter som viser at Hitler hadde omfattende planer om å utrydde alle ledende russere, samt å deportere millioner av russere til tvangsarbeid i Tyskland.

I ITALIA har det vært forholdsvis rolig siste uke bortsett fra et par mindre tyske angrep på Anziofronten. Angrepene ble slått tilbake uten vanskelighet. På denne fronten har tyskerne i alt tapt 24000 mann. - Generalstreiken i den tyskokkuperte delen av Italia fortsetter. Man regner med at 1 mill.mann streiker, og enkelte steder har tyskerne erklært undtagelsestilstand.

FINNLAND har ennå ikke svart på de russiske betingelser for våpenstillstand. Finnlands nølen kan få alvorlige følger for det finske folk, hevder man i England og Amerika. En melding fra Stockholm sier at tyskerne har lovet Finnland 10 divisjoner hvis de fortsetter krigen.

MR. ALEXANDER, den brittiske marineminister, ga tirsdag opplysninger om tapene av den allierte handelstonnasje som følge av krigshandlinger. I 1941 var tapene ca. 6 pro mille, av alle skip som seilte, i 1942 4 og i 1943 ca. 3 pro mille.

LUFTTRAFIKKEN mellom Storbrittania og Sverige er gjenopptatt. Denne ble som kjent stoppet da et svensk fly ble skutt ned av tyskerne.

EIRE. Den irske regjering har avslått amerikanernes anmodning om å utvise alle tyske og japanske embetsmenn fra landet. - Anmodningen, som er datert 21.februar og som har brittenes fulle støtte, hevder at Eires nøytralitet går i Tysklands favør. Således er det en kjent sak at tyskerne som oppholder seg i Eire driver en utstrakt spionasjevirksomhet.

KONG PETER av Jugoslavia er kommet til London fra Kairo sammen med sin utenriks- og innenriksminister. - Den jugoslaviske attasjé og ambassadør i Moskva har stilt seg til marsjal Titos disposisjon.

SVERIGE. Politiet i Sverige har tatt affære mot Gestapofolk som nytter fergen mellom Helsingør og Hälsingborg. Således ble Gestapofolk som fulgte med fergen fredag avvepnet og holdt under bevoktning i den tiden fergen lå i Hälsingborg.

NYORDNINGER. Styret i våre kommuner er overlatt en enkelt mann. Han bestemmer selv hvilke saker han vil ta opp, hvem han vil spørre til rads og hvilke råd han vil følge. Det er viktige saker som på denne måte er overlatt til tilfeldighetenes spill. Og N.S.-ordføremeer ikke bare de som holder seg til saker som nødvendigvis må avgjøres. De ynder å ta opp saker med rekkevidde langt ut over den tid de ennå kan regne med å sitte ved makten og treffer avgjørelser som kan volde ubotelig skade, f.eks. i viktige regulerings- og konsesjonssaker. Enten skal de vise initiativ for å kunne holde seg ved makten, eller det er herskertrangen som gjør seg gjeldende. Vi har jo ogsa nok eksempler pa korrupsjon. Avgjørelsene søkes gjerne kamuflert bak innstillinger fra sakkyndige eller fra kommiteer som ordføreren selv har oppnevnt. Men det er klart at avgjørelsene blir ikke mere betryggende av den grunn. Og gode nordmenns navn kan på den mate tjene som reklame for NS-styret og som skalkeskjul for NS-korrupsjonen.

Derfor: Ingen god nordmann tar opp eller medvirker til å gjennomføre kommunale prinsippsaker som kan utstå til de igjen kan behandles i betryggende former.

MENIGHETSFAKULTETET i Oslo er nå blitt stengt av Statspolitiet med den begrunnelse at det er utdannet 200 teologiske kandidater uten at disse har søkt ledige prestembeter. Statspolitiet ansa derfor fakultetet som overflødig.

BOMBEANGREPENE. Det har i siste uken vært rettet mange og kraftige angrep mot Tyskland og tyskokkupert område. Særlig har Berlin fatt føle slagkraften til det allierte luftvapen. I angrepet som ble foretatt mot byen onsdag deltok saledes 1.500 fly. Natt til søndag ble Hamburg kraftig bombet. - Under rekognoseringstokter er det blitt tatt flyfotografier som viser at M.A.N.-fabrikkene i Augsburg som fremstiller motorer til ubåter, har fatt alvorlige skader etter angrepet den 25. februar.

HIMMLER har kunngjort en forordning som sier at alle flyveblad som blir innsmuglet eller kastet ned fra fly, øyeblikkelig må innleveres til politiet. En stor del av disse flyveblader forteller tyskerne sannheten om luftkrigen i vest og nederlagene pa østfronten.

BRITTISKE UBATER har senket 4 tyske skip og skadet 5 andre utenfor norskekysten.

FOR 1. GANG har Hitler ikke holdt noen tale på heltenes dag. I stedet talte storadmiral Doenitz.

FEM FØREORD. Hitler 1939: I 1940 faller avgjørelsen. Seiren blir vår, hva som enn skjer.
Hitler 1940: Aret 1941 vil bringe fullbyrdelsen av historiens største seier.
Hitler 1941: La oss be til Gud om at aret 1942 vil gi oss avgjørelsen som skal redde vart folk.
Hitler 1942: Aret 1943 vil kanskje bli vanskelig, men sikkert ikke hardere enn det foregaende.
Hitler 1943: Aret 1944 vil bli meget vanskelig.

FRA INTUISJON TIL INSPIRASJON. 4. juni 1940: "Vi skal forsvare vår øy hva det sa skal koste. Vi skal kjempe pa kystene, vi skal kjempe pa landingsplassene, vi skal kjempe pa markene og i gatene, vi skal kjempe i fjellene. Vi vil aldri overgi oss." Churchills ordene til det brittiske folk etter Frankrikes sammenbrudd er nå blitt tatt opp av Hitler som en fattig trøst for det tyske folk.